

Állatövi fény és medvehagyma

A Zselici Csillagoségbolt-parkba szervezett 2013. április 12–14-re észlelőhétvégét az MCSE Kaposvári Csoportja és a Bányai Turisztikai Központ. Kolláth Zoltán és Maczó András szervezők a Bárdudvarnok egyik településrészét, Bánya nevű falucskát szemelték ki a találkozó színhelyéül. A Bárdi-patak és tőrendszer völgyében fekvő település nyugati dombvonulatán álló Panoráma Panzióban helyezkedhettek el a résztvevők. Az érdekes faépületben nemcsak szállást kaptunk, hanem központi természetben napi háromszori meleg étkezésben is részesültünk, itt voltak az előadások, itt tároltuk a távcsöveket is. A szállóépület környezetében pompás kilátás nyílt a környező völgyekre, dombokra és az égbolt teljes egészében szabadon látszott.

30 fő érkezett ide az ország néhány településéről. Baja, Bodrog, Budapest, Halásztelek, Kaposvár, Pécs, Szokolya, Tiszaújváros lakosai a tábornyitó és az első vacsora után kölcsönösen bemutatkoztak. A gyorsan vonuló délnyugati felhőzet naplemente után lelassult és megnyílt nyugat felé. Így a távcsövekben néhány percre mindig valami láthatóvá vált: hol a Hold sarlója és hamuszürke fénye, hol a Jupiter és a holdjai, hol a Fiastyúk, néha még az Orion-köd is szemlélhető volt. Egy-egy fényesebb csillag is megmutatta magát. A kiválóan sötét égen a nem teljesen sötét nyugati égrészeket az állatövi fény derengésével magyarázták házigazdáink. 22 óra előtt aztán a felhőzet bezárult, megindult az esőzés. A házba menekült társaság a büfé előterében ismerkedett és beszélgetett éjfél utánig.

Reggel kiválóan tiszta égre és napsütésre ébredtünk. Így nappali csillagunk megfigyelésével és bemutatásával teltek a délelőtti órák. Ignátkó Imre Coronado PST-jében a kitöréseket és a protuberanciákat, Keszthelyi Sándor lencsés távcsövének napszűrője mögül a napfoltcsoportok foltjait láthattuk. Ebéd után Medvehagyma-sétára indultunk

a zselici dombok közé. A gyalogtúrát Szegvári Zoltán és Wodtke Szilvia, a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai vezették nagy szakértelemmel. A látszólag még téli álmát alvó erdőben szinte pár méterenként mutattak érdekes növényeket, virágokat, kis állatokat, a patakok, tavacsák vízben élő lényeit, különleges fákat. Közben élvezetes módon ismertették a Zselici Tájvédelmi Körzetben folyó munkát és a természetvédelmi feladatokat.

Napészlelés ragyogó napsütésben

Hazatérve következtek az előadások. Hegedűs Tibor a bajai égbolt-háttérfényesség monitorozási tapasztalatait ismertette a 2010–2012-es évek adataiból. Javaslatot tett egy újabb csillagoségbolt-parkra, ennek helye a Baja és Kiskunhalas közötti védett homokhátságai között lenne. Keszthelyi Sándor a pécsi csillagászati ismeretterjesztést, az észlelések és a távcsöves bemutatások helyszíneit ismertette. Gyenizse Péter Pécs városa és közvetlen környezetének fényszennyezés vizsgálatairól beszélt. Kolláth Zoltán a 2009 óta nemzetközi minősítésű Zselici Csillagoségbolt-parkról, a csillagászati túrák lebonyolításáról és a túrakódexről adott elő: Képei mellé filmeket és animációkat is vetítve aratott tetszést.

A hivatalos csoportkép – ragyogó napsütésben

A társaság vacsorája ezúttal is valamilyen medvehagymás ízesítésű étel volt. A Nap éppen lenyugváshoz készülődött, amikor egy újabb gyalogtúra várt a társaságra. Erre a szombat estére meghirdetett csillagnézó túrára indultunk el a közvetlen környéken. A kényelmes séta és a magyarázó kis előadások elhangzása közben lassan sötétedett. Mire a völgy mélyére, a patakhoz, a tavak gátjaihoz, kis pihenőhelyekhez értünk már kellően sötét lett. Hazafelé már alig láttuk egymást, csak a lassan mozgó felhőzet réseiben néha előtűnő egy-egy csillag mutatott irányt. Érdekes volt találgatni hogy melyik lehet az égen hol erre, hol arra megjelenő fényes csillag. A sáros, izomlázás, fáradt társaság nem térhetett nyugovóra: mert az ég váratlanul kiderült. A Hold már lement, de a Jupiter, a Szaturnusz, az Ikerhalmaz, az M81–M82 ikergalaxis, a Herkules gömbhalmaz fénye távcsövekbe jutott a kiválóan tiszta ég alatt. 23 órakor a Cassiopeia W-alakzata is teljesen előjött észak felé, akkor egyszer csak felhangzott a kiáltás: „Látszik a PANSTARRS-üstökös!” Keszthelyi Sándor 102/500 mm-es refraktora gyönyörűen mutatta az üstökös ködös kómá-

jából felfelé kiágazó és szétterülő csóváját. A 6 magnitúdós üstökös 15–20 ívperces csóvája bizonyosan hosszabb lett volna itt a zenitben, ám most éppen legmélyebb égi helyzetében, alsó delelésben vált megtekinthetővé. Sokan kis binokulárokban is felismerték a ködös vándort. Így a csillagos ég alatt legalább 25 ember láthatta meg az üstököst, sokuknak ez volt életük első üstököse!

A harmadik nap reggelére a medvehagymás tojásrántotta mellé, az étterem ajtajába felállított napészlelő távcsövek napfoltjait és protuberenciáit találtuk. Jelezve, hogy a gasztronómia és az asztronómia együtt szolgálja fizikai és szellemi épülésünket. Összefoglalásként: aki ott volt, az jól érezte magát az „Állatövi fény és medvehagyma” I. Zselici Észlelőhétvégén. Ha újra lesz ilyen: arra is szívesen eljövünk. Majd hozunk azt, amit most hiányoltunk: gumicsizmát a túrákhoz, napszemüveget az erős nappali fény ellen. Valamint még több látcsövet és távcsövet, hiszen akár lehet olyan is, hogy legközelebb mindvégig felhőmentes csillagos égbolt borul majd fölénk!

Keszthelyi Sándor